

Tomas Björkman 17 februari 2020

Världen vi skapar

Med en magisterexamen i teknisk fysik var Thomas Björkman verksam som företagare/entreprenör inom IT, fastigheter och finansmarknad i 25 år. Efter att en investeringsbank sålts till en schweizisk bank, bytte han inriktning och skapade år 2008 stiftelsen Ekskåret. På Ekskåret i Stockholms skärgård hålls ungdomsläger och vuxenretreat för medvetandeutveckling, som syftar till både personlig utveckling och samhällsutveckling. Stiftelsen driver också Ekskåret Klustret i Stockholm. Se www.ekskaret.se

I böckerna 'The Market Myth', 'Världen vi skapar – from God to Market' och 'The Nordic Secret – a European story of beauty and freedom' skriver han om tidigare erfarenheter – och dagens behov – av medvetandeutveckling för att hantera stora samhällsomvandlingar (paradigmskiften).

Vi lever i våra förfäders utopi! Det vi har nu kunde dom inte ens föreställa sig. Att den tekniska samhällsutvecklingen går snabbare och snabbare illustrerades med en exponentialkurva, och en diskussion runt "hur många världar vi levit i". Vem minns inte världen före TV:n, före PC:n och Internet, och före mobiltelefonen?

Förr, när utvecklingen gick långsammare, kunde vi anpassa oss till nya sätt att leva mellan generationerna. Det kan vi inte nu när stora förändringar sker så fort. Vi står inför en meta-kris, och det sätt vi ser på världen är orsaken. Vår hjärna är anpassad för ett samhälle med brist (till exempel på mat), få människor på planeten och en oföränderlig omgivning. Men, vårt medvetande kan utvecklas!

Evolutionen har påverkat på fysiska, biologiska och kulturella plan. Den kulturella evolutionen går mycket fort. På 40 000 år har vi utvecklat grottmålningar, språk, religioner, nationalstater, osv.

Vi föds in i en symbolvärld, och det vi gemensamt tror på blir verkligt. Tillsammans skapar vi den kollektiva idévärlden. Som exempel fick vi känna efter hur det känns när man ser någon förstöra naturen (ex. en växt), och när någon förstör en symbol (ex. en sedel).

Kollektivet kan alltså bestämma att ändra på symbolvärlden. Övergången till högertrafik är ett exempel; vi bestämde gemensamt att först köra på ena sidan vägen, och sedan att ändra till andra sidan.

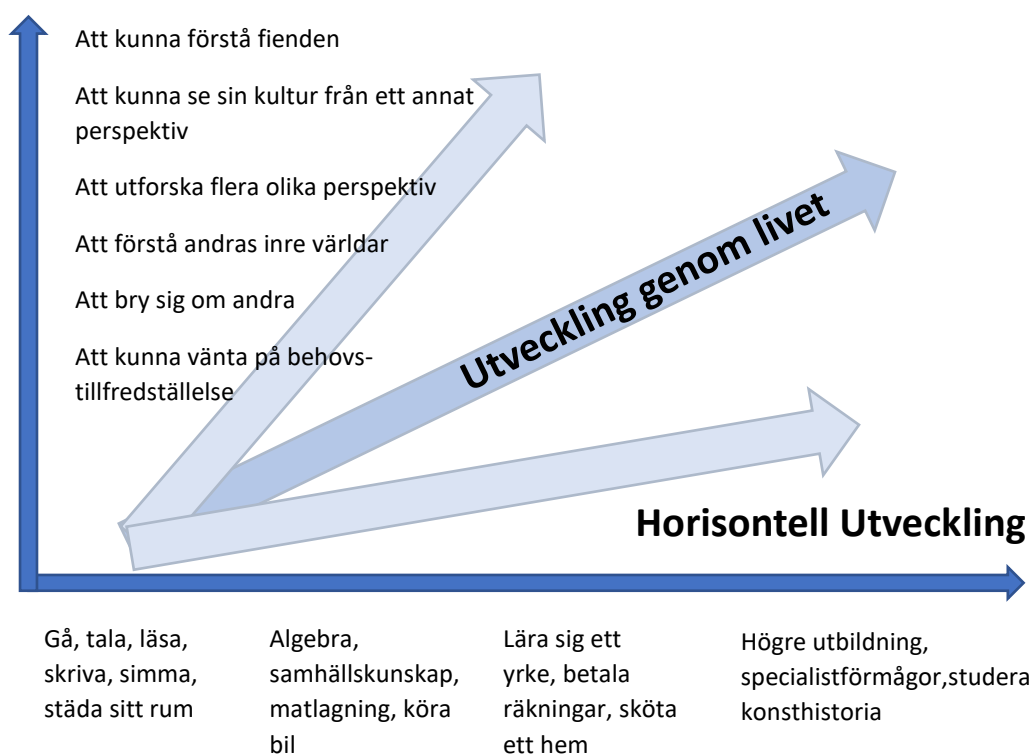
Ett paradigmskifte (ill. Berkanamodellen) tog oss från medeltiden till moderniteten (industrialismen och upplysningen). Skiftet började med utveckling av tryckpressen och medförde 50 år av turbulens i Europa.

Många samhällen har gått under pga. alltför stor komplexitet, ett exempel är Romarriket. Globaliseringen idag gör att en kollaps kommer att påverka hela världen, inte enskilda länder. Vi måste därför – medvetet – skapa en ny värld.

Kan något nytt födas fram? Vad kan vi som mänsklighet göra för att det nya som ska fram ska kunna ske? Thomas anser att utveckling av vår inre värld är det viktigaste, och är det som ungdomarna och vi bör satsa, i stället för till exempel programmering (som ju kommer att utföras av AI).

Man kan dela in lärandet i två delar; vertikalt och horisontellt lärande. Det vertikala lärandet utvecklar våra transformativa förmågor och vår 'inre kompass'. Det viktigaste att ta med i den snabbväxande världen är att utveckla de transformativa förmågorna, de som behövs för det nya paradigmskiftet. Vi måste kunna organisera om nuvarande samhälle till ett som fortfarande är komplext, men mer elegant.

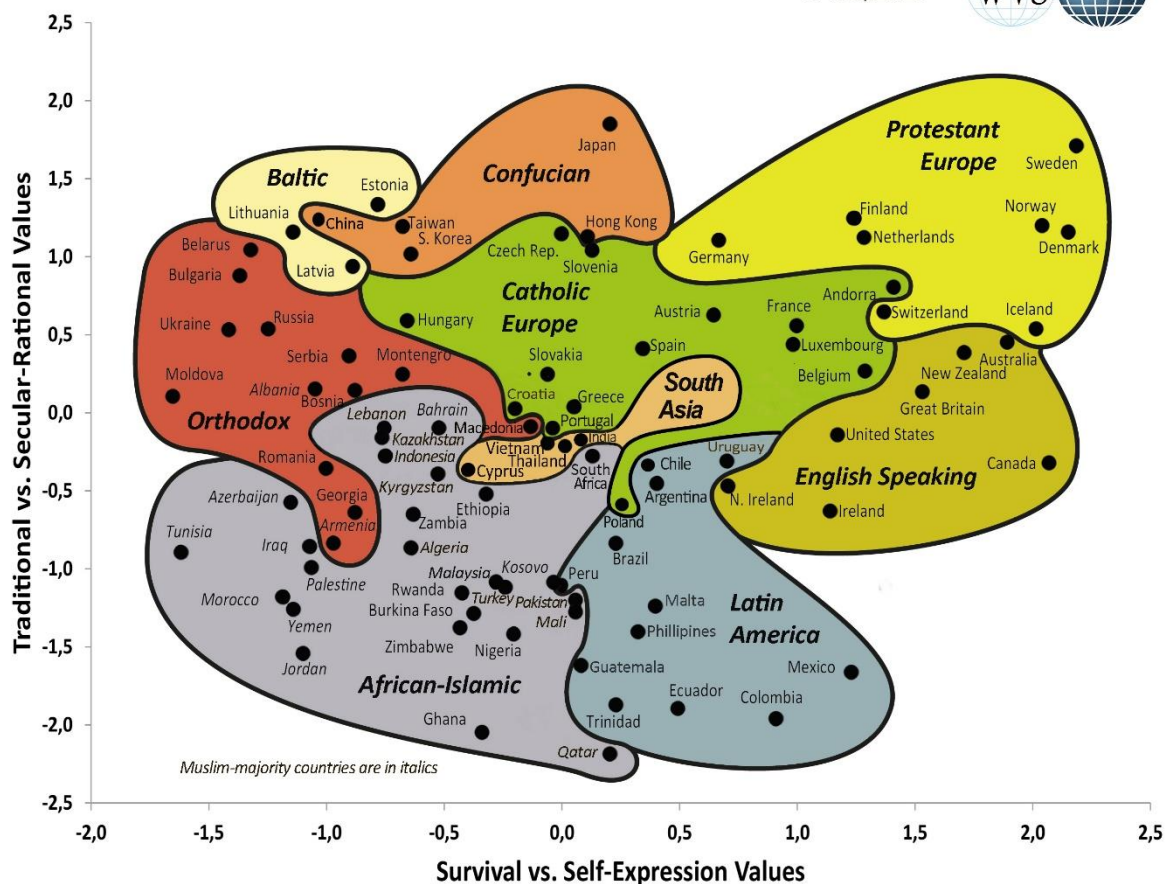
Vertikal Utveckling

Hur kunde de nordiska länderna förflytta sig från nedre vänstra hörnet till övre högra i grafen nedan, dvs. från traditionella/religiösa värden till självförverkligande/sekulära värden?

Hur gick Sverige från ett totalfattigt land till ett modernt? Jo, med hjälp av hög läskunnighet och goda naturtillgångar, samt en medveten satsning på den vertikala utvecklingen. Man hade

visionära politiker (Branting, Staaf) och intellektuella, som ville bygga moderna demokratier i stället för att förlita sig på auktoritära ledare. Man ville att tillräckligt många skulle hitta sin 'inre kompass' för att kunna vara medskapare i samhället.

Det började i Danmark år 1860 med skapandet av den första folkhögskolan. Övriga nordiska länder studerade exemplet och följde efter. Vid sekelskiftet fanns det 100 folkhögskolor i Danmark, 75 i Norge och 150 i Sverige. Folkhögskolorna var som mest aktiva runt 1920. Tio procent av de unga fick möjlighet att under sex månader utveckla sig själva på dessa 'retreat'. De fick träna på att lyssna på sig själva, att hitta sin inre kompass. De som inte gick på folkhögskolor deltog i studiecirklar. Staten finansierade folkbildningen, som ledde till ett snabbt och fredligt paradigmskifte, och en väl fungerande demokrati.

Folkhögskolemodellen kopierades utanför Norden, till exempel i USA. Där startades ett liknande utbildningscenter/retreat, med studerande som Martin Luther King och Rosa Parks. President Obama har sagt att hans presidentskap möjliggjorts av den satsningen.

Under studietiden i Uppsala startade Hjalmar Branting, Carl Staaf och Ellen Key tillsammans en förening för 'bredskalig andlig utveckling', sedermera föreningen Verdandi.

Branting skrev i en tidningsartikel under sin fängelsetid (på grund av hädelse) att "den andliga utvecklingen är viktigare än den materiella". Tyvärr har vi idag tappat förståelsen för vikten av andlig utveckling. Det är inget som diskuteras i politiken idag.

Följande perspektivförändringar behöver ske, enligt Thomas Björkman:

1. Bilden av människan: Från separation till sammanhang

Vi är inte de isolerade, nyttomaximerande, individer upplysningsfilosoferna trodde vi var. Vi är sammankopplade med alltifrån spegelneuron till gemensam symbolvärld. Vårt individuella välmående är helt beroende av vårt gemensamma sammanhang.

2. Bilden av vårt medvetande: Från kontroll till växande.

Vår hjärna är inte den rationella beslutsmaskin vi tidigare antog den var. Vårt medvetande är mycket mer komplext än vi tidigare trott och är dessutom under ständig utveckling genom hela livet.

3. Bilden av världen: Från ting till processer

Vetenskapen konstaterar att fler och fler aspekter av vår värld inte är de oföränderliga "ting" vi tidigare trott, utan kan bättre förstås som ständigt pågående processer som är delar av komplexa system under ständig utveckling. Dessa processer kan inte förstås isolerat, utan måste ses i sina sammanhang.

4. Bilden av samhället: Från givet till medskapat

Det är lätt att ta många aspekter av vårt samhälle för givna. Företeelser som religionen, marknaden eller demokratin kan lätt uppfattas som något oberoende av oss människor, trots att det är vi själva som gemensamt under historien har skapat dem. När vi kan se den historiska processen genom vilken vi människor har skapat vårt samhälle blir det lättare för oss att känna att vi kan vara med och bidra i denna kreativa skapelseprocess. Vi kan istället för att vara passiva konsument i samhället växa in i rollen som aktiva medskapare av samhället. Att istället för att prata om världen vi lever i, börja tala om världen vi skapar.

5. Bilden av våra liv: Från välbehag till meningsfullhet

Från att tidigare varit fokuserade på materiell tillväxt för att minska nöd och lidande har vi i Sverige nu nått den nivån att ytterligare materiell tillväxt inte ökar vår lycka. Fokus för våra strävanden flyttas då till frågor som rättvis fördelning, hållbarhet, sammanhang och mening.

Publik: 76

Foto: Jennie Johansson

Text av: Ann-Katrin Myles